

یادآوری

چاپ آثار پژوهشی استادان در گسترش فعالیتهای علمی پوهنتونها نقشی در خور اهمیت دارد ولی با تأسف بیش از یک دهه است که با انهدام چاپخانه وزارت تحصیلات عالی، آثار تحقیقاتی دستنویس استادان بر روی دستشان مانده است. طبیعی است که چنین پیشامدی تلخ، از اشتیاق استادان در پرداختن به امور پژوهشی می‌کاهد. برای رشد خلاقیت و ارتقای کمی و کیفی فعالیتهای علمی باید زمینه چاپ و انتشار دستاوردهای علمی فراهم شود. خوشبختانه جمهوری اسلامی ایران در این مرحله از بازسازی افغانستان، در کنار سایر همکاریها، وعده چاپ بیست عنوان^۱ اثر علمی استادان را داده است. برآورده شدن این وعده از یک سو آغازی است برای تشویق استادان پژوهشگر و از دیگر سو کمکی است برای محصلین در استفاده بهتر از اندوخته‌های علمی استادان.

وزارت تحصیلات عالی افغانستان در حالی که از این همکاری شایسته و به موقع جمهوری اسلامی ایران قدردانی می‌کند، همکاریهایی از این گونه را در توسعه هرچه بیشتر مناسبات فرهنگی دو کشور سودمند و ستایش‌انگیز می‌داند!

احمد ضیا رفعت

رئیس نشرات وزارت تحصیلات عالی افغانستان

کابل ۱۳۸۲/۳/۱

1. لازم است یادآوری شود پس از انتشار بیست عنوان مذکور انتشار بیست عنوان دیگر نیز مورد توافق مقامات تحصیلات عالی دو کشور دوست، ایران و افغانستان، قرار گرفت.

پیشگفتار

فقدان کتاب درسی جیولوجی عمومی که اساس و زیربنای اصلی تحصیلات رشته جیولوجی و علوم مربوط آن را تشکیل می‌دهد، از همان ابتدای تأسیس دیپارتمنت جیولوجی (۱۳۳۴) در چوکات پوهنحی علوم تاکنون یک نقیصه کلی و مشکل بزرگ محسوب می‌گردید.

به حیث نخستین قدم در راه رفع این نقیصه و مرفوع ساختن احتیاج مبرم شاگردان و علاقه‌مندان جیولوجی با تألیف این کتاب که در نوع خود اولین کتاب جیولوجی عمومی در یکی از السنه ملی ما می‌باشد، اقدام عملی صورت گرفته است. این کتاب محصول تجارب هشت ساله مؤلف در تدریس جیولوجی عمومی می‌باشد که شرایط جیولوجیکی، ساختمانها، مناظر و مناطق مختلفه افغانستان نیز در آن مد نظر گرفته شده و معلومات علمی لازمه را پیرامون مسائل عمومی زمین‌شناسی منعکس می‌سازد. در تألیف این کتاب از مآخذ و کتب علمی جدید و معتبر استفاده به عمل آمده و پیش‌بینی گردیده تا این کتاب برای شاگردان دیپارتمتهای جیولوجی، جغرافیه و بیولوجی به حیث کتاب درسی و برای محصلان رشته‌های انجنیری، زراعت و امثال آنها به صفت کتاب ممد درسی مورد استفاده قرار گیرد.

به منظور فراهم‌آوری تسهیلات در استعمال و استفاده بهتر از این کتاب درسی جیولوجی عمومی و جلوگیری از تأثیرات منفی ضخامت زیاد آن بر روحیه شاگردان لازم دانسته شد تا در دو جلد جداگانه تهیه گردیده و در اخیر هر جلد لغتنامه به‌خصوص اصطلاحات علمی آن گنجانیده شود. هر یک از لغتنامه این کتاب در سه لسان یعنی لسانهای انگلیسی، آلمانی (اصطلاحات داخل قوسین) و دری تهیه و ترتیب گردیده است. در ترتیب نمودن لغتنامه‌ها کوشیده شده تا معانی و مفاهیم حقیقی اصطلاحات

علمی السنه خارجی حتی المقدور به صورت صحیح و وارد در لسان دری افاده گردد. چون تألیف این کتاب با ترتیب لغتنامهٔ مربوطه آن از یکسو اولین کوششی در این راه به شمار می‌رود و از جانب دیگر لسانهای ملی ما از لحاظ لغات و اصطلاحات علمی علوم طبیعی و تخیلی خیلی فقیر می‌باشد، پس بدیهی است که عاری از ابهام و نواقص لفظی نخواهد بود که البته در این مورد برای اصلاح و بهبود بخشیدن چاپهای بعدی این کتاب به نظریات انتقادی و پیشنهادات اصلاحی خوانندگان محترم به نظر قدر نگرسته و بیش از پیش اظهار امتنان می‌نمایم.

در پایان وظیفه دارم تا از شاغلو پوهندوی دکتور عزیزالله قریشی و پوهندوی انجنیر محمد انور سروری، پوهاند غلام جیلانی عارض و پوهندوی انجنیر عبدالصمد سلیم استادان پوهنهی زمین شناسی که با ابراز همکاری بی‌شائبه‌شان متن این کتاب را در جریان تهیه آن با حوصله زیاد دقیقاً مطالعه نموده، نظریات انتقادی و پیشنهادات اصلاحی‌شان را از طریق مناقشات علمی منعکس ساخته‌اند و همچنان از زحمات و همکاریهای دوستانه پوهندوی دکتور عبدالجلیل شگیوال و نصیر احمد حمیدزاده که در تنظیم لغتنامه‌ها متقبل گردیده‌اند اظهار امتنان و سپاس‌گزاری نمایم. به همین ترتیب زحمات شاغلی عبدالصبور حبیبی که در تهیه و ترسیم اشکال متحمل شده‌اند و همکاریهای شاغلی عبدالقدیر مدیر تدریسی پوهنهی علوم که مسائل تایپ و تنظیم ماهرانهٔ این کتاب را به عهده داشتند درخور ستایش و مستلزم اظهار شکران می‌باشد. مشوره‌های بسا استادان و شخصیت‌های دیگر علمی نیز در این زمینه نقش ارزنده داشته قابل قدر و امتنان می‌باشد.

علاوتمآ تماسهای تشویق‌کننده منسوبین ریاست تألیف و ترجمهٔ وزارت تحصیلات عالی و مسلکی جمهوری دموکراتیک افغانستان و مساعدت ریاست پوهنهی علوم و زمین شناسی پوهنتون کابل را در این زمینه یادآور شده و مراتب سپاس‌گزاری خویش را ابراز می‌دارم.

فضل مولا رؤفی

دیپارتمنت جیولوجی پوهنهی زمین شناسی

کابل حوت سال ۱۳۵۹

تقریظ

کتاب جیولوجی عمومی جلد اول قوای خارجی زمین تألیف استاد محترم پوهاند دکتور فضل مولا رؤفی شامل هشت فصل، لست مأخذ، لغتنامه اختصاصی و تعداد زیاد اشکال و عکسهایی که توضیحات متن را برای خواننده نهایت سهل و جالب می‌سازد، اولین کتاب درسی در نوع خود به لسان دری می‌باشد و مؤلف محترم با این اقدام ارزشمندشان مشکلات عدیدهٔ محصلین جدیدالشمول رشتهٔ جیولوجی را که بنا بر فقدان کتب درسی به یکی از السنه ملی ما به آن مواجه می‌باشند، کوشیده‌اند مرفوع سازند. همچنین این کتاب برای علاقه‌مندان علوم طبیعی و ذواتی که به معلومات اساسی جیولوجی احتیاج مبرم دارند، ریفرنس مساعدی می‌باشد. طبع و نشر این کتاب برای استفادهٔ محصلین و علاقه‌مندان جیولوجی مفید و ارزنده بوده و کمک شایسته در راه ارتقای سوئیة دانش در این رشته می‌باشد. امیدوارم این کتاب مفید هرچه زودتر طبع و مورد استفاده قرار داده شود.

پوهندوی عبدالصمد سلیم جیالوجست
استاد جیولوجی پوهنچی زمین شناسی

تقریظ

کتابی را که پوهاند دکتور فضل مولا رؤفی تحت عنوان *قوای خارجی زمین* به رشته تحریر درآورده از بخشهای مهم جیولوجی عمومی می باشد که مؤلف محترم به درستی از عهده تألیف و انسجام آن برآمده و خدمت بزرگی در غنای فرهنگی کشور به خصوص برای رفع نیازمندیهای دیپارتمنت جیولوجی انجام داده است. این کتاب که جلد اول جیولوجی عمومی را تشکیل می دهد شامل هشت فصل فهرست، اصطلاحات مأخذ، پاورقیها و اشکال مناسب می باشد که در محصل قوه تحرک علمی را احیاء نموده و هر خواننده را به آن علاقه مند می سازد. عبارات در انتهای روانی و زبان نگارش گنجانیده شده که دانشمندان و محصلان از آن به خوبی استفاده کرده می توانند. از جانب دیگر چون آثار مطبوع و آن هم به زبانهای ملی در رشته جیولوجی خیلی نایاب و کم بوده و محصلان را دائماً به معضلات علمی مواجه می ساخت، خوشبختانه فعلاً این معضله با سعی و تلاش علمی مؤلف محترم تا حدی مشکلات محصلان را رفع می سازد، طبع هرچه زودتر کتاب جیولوجی عمومی را توصیه می نمایم و برای مؤلف توفیق بیشتر در تألیف جلد دوم آن می خواهم.

پوهاند غلام جیلانی عارض
استاد جغرافیة پوهنچی زمین شناسی